

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 28 mars 2014
Nr.ref.: RK582/14

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

Rastin Nr. KI76/13

Parashtrues

**Durije Kurshumlija,
Shpresa Kurshumlija dhe
Orhan Kurshumlija**

**Vlerësimi i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të
Republikës së Kosovës, Rev. nr. 218/2010, të 7 shkurtit 2013**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Enver Hasani, kryetar
Ivan Čukalović, zëvendëskryetar
Robert Carolan, gjyqtar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Kadri Kryeziu, gjyqtar, dhe
Arta Rama-Hajrizi, gjyqtare

Parashtruesi i kërkesës

1. Parashtruesit e kërkesës janë: znj. Durije Kurshumlija, znj. Shpresa Kurshumlija dhe z. Orhan Kurshumlija. Ata janë të përfaqësuar nga z. Teki Bokshi, avokat nga Gjakova.

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesit kontestojnë Aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, Rev. nr. 218/2010, të 7 shkurtit 2013, Aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut, Ac. nr. 424/2008, të 23 qershorit 2010, dhe Aktgjykimi Gjykatës Komunale C. nr. 180/2002, të 14 shtatorit 2007.
3. Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës iu dorëzua parashtruesve të kërkesës më 6 prill 2013.

Objekti i çështjes

4. Objekt i çështjes është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara gjyqësore, të cilat pretendohet të kenë shkelur nenin 7 [Vlerat]; neni 21 [Parimet e përgjithshme]; neni 22 [Zbatimi i Drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare]; neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]; neni 46 [Mbrojtja e Pronës]; neni 53 [Interpretimi i të Dispozitave për të Drejtat e Njeriut]; dhe neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ) [E Drejta për një Proces të Rregullt]; dhe neni 1 i Protokollit shtesë i KEDNJ [Mbrojtja e Pronës].

Baza juridike

5. Neni 113. 7 i Kushtetutës, neni 47 i Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, Nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji), dhe rregulli 56 (2) i Rregullores së punës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatë

6. Më 29 maj 2013, parashtruesit parashtruan kërkesë në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata).
7. Të njëjtën ditë, Kryetari caktoi gjyqtarin Kadri Kryeziu gjyqtar raportues dhe Kolegjin shqyrtues të përbërë nga gjyqtarët: Robert Carolan (kryesues), Almiro Rodrigues dhe Ivan Čukalović.
8. Më 10 qershor 2013, Gjykata i njoftoi parashtruesit dhe Gjykatën Supreme në lidhje me regjistrimin e kërkesës.
9. Gjithashtu, më 10 qershor 2013, Gjykata kërkoi nga avokati i parashtruesve që t'i dorëzojë të gjitha dokumentet e përmendura në kërkesë.
10. Më 18 qershor 2013, parashtruesit i dorëzuan disa nga dokumentet e kërkuara nga Gjykata.
11. Më 16 tetor 2013, Kolegji shqyrtues pasi shqyrtoi raportin e gjyqtarit raportues i paraqiti Gjykatës rekomandimin për papranueshmërinë e kërkesës.

Përmbledhja e fakteve

12. Më 5 nëntor 1985, Gjykata e Qarkut në Prishtinë, me Aktgjykimin C. nr. 526/84, vërtetoi se babai i parashtruesve kishte të drejtën e shfrytëzimit të përhershëm të paluajtshmërisë, e cila figuron si parcelë kadastrale nr. 6177 në sipërfaqe prej 1.67,53 hektarësh në vendin e quajtur "Vreshtat", sipas fletëposedimit nr. 1941 KK Prishtinë, dhe të lejojë regjistrimin në emrin e tij në afat prej 15 ditësh nga dita e nxjerrjes së Aktgjykimit.
13. Pas kësaj i padituri u ankua në Gjykatën Supreme, duke u ankuar se Gjykata e Qarkut ka shkelur dispozitat esenciale të Ligjit për Procedurën Kontestimore (në tekstin e mëtejme: LPK), ka vërtetuar në mënyrë të gabuar situatën faktike dhe në mënyrë të gabuar ka zbatuar të drejtën materiale.
14. Më 17 korrik 1986, Gjykata Supreme e Kosovës, me Aktgjykimin Ac. nr. 125/86, prishi Aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut në Prishtinë, duke deklaruar se pretendimet nga ankuesi (paditësi para Gjykatës së Qarkut) ishin të arsyetuara, dhe urdhëroi që rasti të dorëzohet për shqyrtim në Gjykatën Komunale në Prishtinë si gjykatë kompetente për të vendosur për këtë rast. Gjykata Supreme më tej gjykoj se në procedurën e përsëritur, të gjitha rrethanat duhet të qartësohen, inter alia, duke kërkuar një raport të detajuar nga Departamenti i Gjeodezisë për kontestin pronësor.
15. Kur vdiq parashtruesi, në vitin 1987, i biri i tij fitoi të gjitha të drejtat e tij dhe trashëgoi pronën në fjalë.
16. Më 25 prill 1994, një ekspertizë u përgatit nga eksperti P. G. duke ofruar tërë historinë e pronës së kontestuar, ashtu siç vërtetohej nga një ekspert tjetër Q. H.
17. Në një datë të pacaktuar, parashtruesit, pas vdekjes së babait të tyre, iniciuan procedurën e përsëritur në Gjykatën Komunale në Prishtinë ashtu siç urdhërohej me Aktgjykimin Ac. nr. 125/86 të Gjykatës Supreme, të 17 korrikut 1986.
18. Më 14 shtator 2007, Gjykata Komunale në Prishtinë, me Aktgjykimin C. nr. 180/2002, refuzoi padinë e parashtruesve si të pabazuar, duke e konsideruar të paditurin si pronar të ngastrës zyrtarisht të regjistruar në emrin e tij në Zyrën Kadastrale në Prishtinë.
19. Më 6 nëntor 2007, parashtruesit ushtruan ankesë në Gjykatën e Qarkut në Prishtinë kundër Aktgjykimit të Gjykatës Komunale, duke pretenduar se gjykata e shkallës së parë nuk ka vepruar sipas udhëzimeve të përcaktuara në Aktgjykimin Ac. nr. 125/86 të Gjykatës Supreme, të datës 17 korrik 1986 dhe ka shkelur nenin 354. 1 në lidhje me nenin 377 dhe 354. 2 të LPK, dhe se Aktgjykimi i saj ishte rezultat i përcaktimit të gabuar dhe jo të plotë të situatës faktike të së drejtës materiale.
20. Më 24 qershor 2010, Gjykata e Qarkut në Prishtinë, me Aktgjykimin Ac. nr. 424/2008, vërtetoi Aktgjykimin e Gjykatës Komunale dhe refuzoi si të pabazuar ankesën e parashtruesve. Gjykata theksoi se, Gjykata Komunale në mënyrë të

drejtë dhe të plotë ka përcaktuar të gjitha faktet që ishin me rëndësi vendimtare për të përcaktuar faktin se babai i ndjerë i parashtruesve nga Prishtina nuk ka gëzuar të drejtën e pronësisë së pasurisë së paluajtshme të kontestuar. Gjykata e Qarkut konkludoi se Aktgjykimi i Gjykatës Komunale përmbante një dispozitiv të kuptueshëm dhe se, në arsyetimin e aktgjykimit, ishin paraqitur arsyet e plota dhe të kuptueshme përkitazi me të gjitha faktet të cilat ishin relevante për gjykimin e drejtë të çështjes së kontestuar.

21. Më 5 gusht 2010, parashtruesit paraqitën revizion në Gjykatën Supreme të Kosovës për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të LPK dhe të zbatimit të gabuar të së drejtës materiale, duke i propozuar Gjykatës Supreme që vendimet e gjykatave të instancës më të ultë të ndryshohen ashtu që kërkesa e parashtruesve të pranohet si e bazuar, ose që këto aktgjykime të anulohen dhe që çështja të kthehet në rigjykim.
22. Më 7 shkurt 2013, Gjykata Supreme e Kosovës, me Aktgjykimin Rev. nr. 218/2013, refuzoi revizionin si të pabazuar dhe pranoi të gjitha të gjeturat faktike dhe ligjore të nxjerra nga gjykatat e instancës më të ulët, duke theksuar se aktgjykimet e kontestuara ishin të qarta dhe nuk përmbanin kundërthënie në përmbajtjen ose arsyetimin e tyre.

Pretendimet e parashtruesit

23. Parashtruesit pretendojnë se Gjykata Komunale dhe e Qarkut nuk kanë bërë analiza reale dhe kuptimplotë si të dëshmimeve të dëshmitarëve për parashtruesit, ashtu edhe të dëshmimeve të dëshmitarëve për të paditurin si dhe të vetë paditurit. Në veçanti, këto gjykata nuk kanë siguruar baza të përshtatshme për refuzimin e provave të paraqitura nga parashtruesit. Për më tepër, sipas mendimit të tyre, Gjykata Supreme nuk ka marrë parasysh deklaratat e dëshmitarëve që ata i kishin realizuar.
24. Parashtruesit kërkojnë nga Gjykata që të gjejë se Gjykata Supreme, Gjykata e Qarkut dhe Gjykata Komunale kishin shkelur të drejtat e tyre themelore të njeriut të garantuara me Kushtetutë, në veçanti nenin 7 [Vlerat], 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i Drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 31 [e Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], 46 [Mbrojtja e Pronës] dhe 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës si dhe nenin 6 [e Drejta për një proces të rregullt] të KEDNJ dhe neni 1 [Mbrojtja e Pronës] të Protokollit shtesë të KEDNJ.
25. Ata gjithashtu pohojnë se, kur llogaritet afati kohor prej datës kur janë iniciuar procedurat gjyqësore deri kur është nxjerrë Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, kërkesa që rasti duhet të vendoset brenda afatit të arsyeshëm kohor siç garantohet me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, nuk ishte respektuar.
26. Parashtruesit i propozojnë Gjykatës që t'i anulojë të gjitha aktgjykimet e nxjerra në këtë rast si dhe rasti të kthehet në rigjykim.

Vlerësimi i pranueshmërisë së kërkesës

27. Në mënyrë që Gjkata të jetë në gjendje të gjykojë kërkesën e parashtruesve, duhet që së pari të vlerësojë nëse parashtruesit e kërkesës i kanë plotësuar kriteret për pranueshmëri të parapara me Kushtetutë, siç specifikohen më tutje në Ligj dhe në Rregullore.
28. Në lidhje me këtë, Gjkata i referohet nenit 113.7 të Kushtetutës, i cili parasheh:
- “7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.*
29. Gjkata gjithashtu i referohet nenit 49 të Ligjit, i cili parasheh:
- “Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor (...)”.*
30. Në rastin konkret, Gjkata vëren se parashtruesit kanë kërkuar mbështetje për të mbrojtur të drejtat e tyre në Gjykatën Komunale dhe të Qarkut dhe, përfundimisht, në Gjykatën Supreme të Kosovës. Gjkata gjithashtu vëren se parashtruesve u është dorëzuar Aktgjykimi i Gjykatës Supreme më 6 prill 2013, dhe kanë parashtruar kërkesën në Gjykatë më 29 maj 2013.
31. Prandaj, Gjkata konsideron se parashtruesit janë palë të autorizuar dhe i kanë shteruar të gjitha mjetet juridike në dispozicion sipas ligjit të zbatueshëm dhe i kanë dorëzuar kërkesat brenda afatit katër (4) mujor.
32. Gjkata më tej i referohet nenit 48 të Ligjit, i cili parasheh:
- “Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj”.*
33. Përveç kësaj, rregulli 36 (1) c) dhe rregulli 36 (2) a) dhe d) i Rregullores së punës, parashohin:
- (1) *“Gjkata mund t'i shqyrtojë kërkesat vetëm nëse:
[...]
c) kërkesa nuk është qartazi e bazuar.*
- (2) *Gjkata do të refuzojë një kërkesë si qartazi të pabazuar, nëse bindet se:
a) kërkesa nuk arsyetohet prima facie, ose:
[...]
d) kur parashtruesi nuk dëshmon në mënyrë të mjaftueshme pretendimin e tij”.*
34. Në rastin konkret, parashtruesit pohojnë se nuk pajtohen me vendimet e Gjykatës Komunale dhe të Qarkut në procedurë të përsëritur të urdhëruar me

- Aktgjykimin Ac. nr. 125/86 të Gjykatës Supreme të 17 korrikut 1986, sepse të dy gjykatat kanë injoruar plotësisht rekomandimet e përfshira në atë Aktgjykim. Për më tepër, sipas opinionit të tyre, gjithashtu Aktgjykimi Rev. nr. 218/2010 i Gjykatës Supreme të 7 shkurtit 2013 ka shkelur të drejtën e qasjes në drejtësi, me atë se nuk e kanë konsideruar çështjen në tërësi.
35. Parashtruesit më tutje pohojnë se këto gjykata nuk kanë bërë analiza reale dhe kuptimplota të dëshmitarëve të parashtruesve, dhe se nuk është dhënë asnjë sqarim i duhur për secilën pjesë të provave që u është paraqitur.
 36. Ata pretendojnë se tërë çështja ishte vendosur nga gjykatat në shkelje të nenit 7 [Vlerat], 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i Drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 31 [e Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], 46 [Mbrojtja e Pronës] dhe 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës si dhe nenin 6 [e Drejta për një proces të rregullt] të KEDNJ dhe neni 1 [Mbrojtja e Pronës] e Protokollit nr. 1 të KEDNJ.
 37. Përkitazi me ankesat e parashtruesve, Gjykata vëren se sipas Kushtetutës, nuk është detyrë e Gjykatës Kushtetuese të merret me gabimet e fakteve ose të ligjit (ligjshmërinë) që pretendohet të jenë bërë nga gjykatat e rregullta dhe Gjykata Supreme, përveç dhe për aq sa ato mund të kenë shkelur të drejtat dhe liritë e mbrojtura me Kushtetutë (kushtetutshmëria). Prandaj, Gjykata nuk vepron si gjykatë e shkallës së katërt, kur shqyrtohen vendimet e nxjerra nga gjykatat e rregullta. Është detyrë e gjykatave të rregullta t'i interpretojnë dhe t'i zbatojnë rregullat përkatëse të së drejtës procedurale dhe materiale (shih, *mutatis mutandis*, Garcia Ruiz kundër Spanjës [DHM], nr. 30544/96, para. 28, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut [GJEDNJ] 1999-I). Pakënaqësia e thjeshtë me vendimet e kontestuara gjyqësore nuk mund të jetë bazë kushtetuese për të parashtruar një kërkesë në Gjykatën Kushtetuese.
 38. Gjykata Kushtetuese vetëm mund të shqyrtojë nëse procedurat, të shikuara në tërësinë e tyre, janë mbajtur në atë mënyrë që parashtruesi të ketë pasur gjykim të drejtë (shih, *mutatis mutandis*, Raport i Komisionit Evropian për të Drejta të Njeriut në rastin Edwards kundër MB, Kërkesa nr. 13071/87, e 10 korrikut 1991).
 39. Përkitazi me rastin konkret, Gjykata vëren se parashtruesit thjesht ankohen se Gjykata Supreme, në Aktgjykimin e vet Rev. nr. 218/2010 të 7 shkurtit 2013, refuzoi revizionin e tyre kundër aktgjykimit të Gjykatës së Qarkut në Prishtinë si të pabazuar për arsye se plotësisht ka pranuar gjetjet faktike dhe juridike të nxjerra nga Gjykata Komunale dhe e Qarkut dhe se këto të gjetura ishin të qarta dhe nuk përmbanin ndonjë kundërthënie sa i përket përmbajtjes dhe arsyetimit.
 40. Në këtë drejtim, pas shqyrtimit të ankesës së parashtruesve, Gjykata gjen se procedurat përkatëse nuk ishin në ndonjë mënyrë të padrejta apo arbitrare. (shih, *mutatis mutandis*, Shub kundër Lituaniës, Vendimi i GJEDNJ-së për pranueshmërinë e kërkesës nr. 17064/06 të 31 majit 2009).

41. Për më tepër, Gjykata konsideron se, parashtruesit as nuk e kanë ndërtuar rastin mbi shkeljen e ndonjë të drejte në të cilat ata thirren, dhe as që kanë ofruar ndonjë provë *prima facie* për ato shkelje (shih, Vanek kundër Republikës së Sllovakisë, Vendim i GJEDNJ-së për pranueshmërinë e kërkesës, nr. 53363/99, i 31 majit 2005 dhe Rasti KI70/11, Faik Hima, Magbule Hima, Bestar Hima, Vlerësimi kushtetues i Aktgjykimit të Gjykatës Supreme nr. 983/08, të 7 shkurtit 2011, Aktvendim për Papranueshmëri i 13 dhjetorit 2011).
42. Nga kjo rrjedh se kërkesa është qartazi e pabazuar, në pajtim me rregullat 36 (1) c) dhe 36 (2) a) dhe d) të Rregullores së punës.
43. Parashtruesit më tutje ankohen se, kur llogaritet afati kohor prej datës kur janë iniciuar procedurat gjyqësore deri kur është nxjerrë aktgjykimi i Gjykatës Supreme, kërkesa që rasti duhet të vendoset brenda afatit të arsyeshëm kohor siç garantohet me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së, nuk ishte respektuar.
44. Megjithatë, Gjykata vëren se nga dokumentet e paraqitura del që parashtruesit nuk kanë ngritur një ankesë në Gjykatën Komunale dhe të Qarkut, ose në instancë më të lartë në Gjykatën Supreme.
45. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se, para se të parashtrohet kërkesa në Gjykatë, rregulli i shterimit jo vetëm që kërkon nga parashtruesi që të shterojë të gjitha mjetet juridike në dispozicion sipas ligjit në Kosovë, duke përfshirë gjykatën e instancës më të lartë, por gjithashtu edhe të ngrejë shkeljen e pretenduar të të drejtave themelore në procedurat e këtyre instancave.
46. Gjykata thekson se arsyetimi për rregullin e shterimit, siç interpretohet nga Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejme: GJEDNJ), është që t'u ofrojë autoriteteve publike përkatëse, duke përfshirë edhe gjykatat, mundësinë për të parandaluar ose për të korrigjuar shkeljet e pretenduara të të drejtave themelore të njeriut të garantuara me Kushtetutë dhe/apo me instrumentet ndërkombëtare, drejtpërdrejtë të zbatuara në Kosovë. Rregulli bazohet në supozimin se rendi juridik i Kosovës do të sigurojë mjete efektive kundër shkeljes së pretenduar të të drejtave të tilla themelore. Ky është një aspekt i rëndësishëm i karakterit subsidiar të procedurave në Gjykatën Kushtetuese (shih, *mutatis mutandis*, Selmouni kundër Francës, GJEDNJ, nr. 25 803/94, Aktgjykimi i 28 korrikut 1999).
47. Kështu, në rastin konkret, parashtruesit nuk kanë treguar se, përkitazi me ankesën e tyre që rasti i tyre nuk ishte vendosur brenda afatit të arsyeshëm kohor në shkelje të nenit 31 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ, ata kanë shteruar të gjitha mjetet juridike në dispozicion sipas ligjit në Kosovë ashtu siç ishte kërkuar nga ata, në pajtim me nenin 113. 7 të Kushtetutës dhe nenin 47. 2 të Ligjit.
48. Nga kjo rrjedh se kjo pjesë e kërkesës duhet të refuzohet për shkak se parashtruesit nuk kanë shteruar të gjitha mjetet juridike në dispozicion sipas ligjit në Kosovë.
49. Në këto rrethana, Gjykata konkludon se kërkesa është e papranueshme.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në bazë të nenit 113.7 të Kushtetutës, nenit 47 dhe nenit 48 të Ligjit dhe rregullit 36 (1) c) dhe rregullit 56 (2) të Rregullores së punës, më 16 tetor 2013, njëzëri

VENDOS

- I. TA DEKLAROJË kërkesën të papranueshme;
- II. T'UA KUMTOJË këtë vendim palëve;
- III. TA PUBLIKOJË këtë vendim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20. 4 të Ligjit;
- IV. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Kadri Kryeziu

Kryetari i Gjykatës Kushtetuese

Prof. dr. Enver Hasani